

Verzonden: 6 februari 2024

Zaak 2023-174

Datum uitspraak: 11 oktober 2023

Uitspraak van het College van beroep voor de examens inzake het geding tussen:

appellant

en

de Commissie voor de examens van de Open Universiteit, gevestigd te Heerlen, verweerster.

1. Procesverloop

- 1.1 Bij beslissing van 18 augustus 2023 heeft de Commissie voor de examens aan appellant meegedeeld dat het tentamen behorende bij de cursus IB3602, Premaster AI: logica van 11 juli 2023 ongeldig werd verklaard.
- 1.2 Verweerster en appellant zijn niet gekomen tot een minnelijke schikking. Appellant heeft op 13 september 2023 telefonisch laten weten zijn beroep te willen doorzetten, waarna verweerster een verweerschrift heeft ingediend.
- 1.3 Het College heeft de zaak ter zitting behandeld op 11 oktober 2023, waar verweerster, vertegenwoordigd door mevrouw prof. mr. A.L.H. Ernes, voorzitter Commissie voor de examens, en mevrouw mr. M.F.R.H. Ruijschop, ambtelijk secretaris van de Commissie voor de examens, via videobelverbinding hebben deelgenomen aan de hoorzitting. Appellant heeft tevens via videobelverbinding aan de hoorzitting deelgenomen.

2. Overwegingen

Het beroep van appellant

- 2.1 Appellant is het niet eens met de beslissing van 18 augustus 2023, waarmee zijn tentamen voor de cursus IB3602, Premaster AI: logica ongeldig werd verklaard. Appellant wordt verweten dat hij gebruik heeft gemaakt van niet-transparant drinkgerei, diverse voorwerpen aanwezig had op zijn bureau, een headset, oortjes dan wel andere smart devices of (digitale) apparatuur voorhanden had tijdens het tentamen en papieren voorhanden had die niet zijn toegestaan.
- 2.2 Appellant is van mening dat de beslissing van verweerster geen stand kan houden. In algemene zin voert hij aan dat verweerster afwijkt van de beleidslijn die zij in het verleden (2021) hanteerde, dat onderscheid kon worden gemaakt tussen minder zware onregelmatigheden en zware onregelmatigheden die naar hun aard de kans en waarschijnlijkheid op misbruik in de hand werkten. Volgens appellant heeft verweerster in zijn geval geen belangenafweging en onderscheid gemaakt, noch heeft verweerster aangetoond dat sprake was van een zware onregelmatigheid. Verweerster had moeten onderzoeken of de kans op fraude zo significant was, gegeven de geconstateerde onregelmatigheden (i.c. de voorwerpen die appellant voorhanden had), dat dit de beslissing tot ongeldigverklaring rechtvaardigde. Verweerster heeft dit nagelaten en slechts volstaan met de constatering dat

voorschriften niet werden nageleefd. Appellant voert in dit verband aan dat aan de beslissing van verweerster een motiveringsgebrek kleefte en dat de motivering niet is toegespitst op de geconstateerde onregelmatigheden.

2.3 Appellant verklaart de geconstateerde onregelmatigheden als volgt.

- 2.3.1 Appellant erkent gebruik te hebben gemaakt van niet-transparant drinkgerei, maar betoogt dat hij niet 'gespiekt' heeft met behulp van het ondoorzichtig drinkgerei. Verweerster heeft volgens appellant ook niet inzichtelijk gemaakt hoe hij (significant) voordeel heeft kunnen halen uit het gebruik van dergelijk drinkgerei.
- 2.3.2 Ten aanzien van de op zijn bureau aanwezige spullen, geeft appellant aan dat inderdaad spullen aanwezig waren, waaronder een headset, een (externe) batterij voor zijn telefoon, een portemonnee, een fotolijst, een wereldbol en een brillenkoker. Wel benadrukt appellant dat hij voor aanvang van het tentamen een deel van de spullen heeft weggelegd, waardoor deze niet meer in beeld waren. Zo heeft hij de headset, portemonnee en batterij weggelegd. Volgens appellant had hij geen spullen voorhanden waarmee hij had kunnen frauderen.
- 2.3.3 Ten aanzien van de op zijn bureau aanwezige headset vult appellant aan dat voor zover verweerster van mening zou zijn dat de aanwezigheid van de headset vóór aanvang van het tentamen toch moet leiden tot een onregelmatigheid, hij de headset niet heeft gedragen. Aan de aanwezigheid van de headset moet aldus appellant niet meer waarde worden gehecht, dan aan de aanwezigheid van een brillenkoker of wereldbol.
- 2.3.4 Ten aanzien van het op zijn bureau aanwezige papierwerk, geeft appellant aan dat hij (inderdaad) een formuleblad voorhanden had omdat hij in de veronderstelling was dat dit op basis van de studiehandleiding toegestaan was. Dat het formuleblad bij aanvang van het tentamen ook online beschikbaar werd gesteld, maakt volgens appellant bovendien dat hij niet met dit formuleblad kan frauderen. Het gebruik ervan is immers toegestaan. Aanvullend is hij van mening dat onzorgvuldige communicatie over het gebruik en de beschikbaarheid van het formuleblad, hem niet kan worden verweten. Verweerster had expliciet moeten communiceren over het gebruik van het formuleblad in de tentamenomroep.

- 2.4 Tot slot is appellant van mening dat hij door de beslissing van verweerster onevenredig benadeeld wordt, gelet op het feit dat hij op 16 november 2023 pas het tentamen kan herkansen en hij hierdoor pas in februari 2024 kan starten met de master. Een verzoek om eerder tentamen te kunnen afleggen werd door verweerster afgewezen. Tegen deze beslissing is appellant niet in beroep gegaan.

Standpunt van verweerster

- 2.5 Verweerster schetst het juridisch kader dat ten grondslag ligt aan de ongeldigverklaring als volgt. Op grond van artikel 7:12b WHW is het de taak van verweerster om de kwaliteit van tentamens en examens te borgen. Zij is op grond van de wet en de OER (art 4:16 onder m) bevoegd een tentamen of een onderdeel daarvan ongeldig te verklaren, als een juist oordeel omtrent kennis, inzicht en vaardigheden van de tentamenkandidaat op basis van het tentamen of dat onderdeel niet mogelijk is gebleken of de kwaliteit van het tentamen of examen niet kan worden geborgd.

Artikel 4.16 sub m van de Onderwijs- en examenregeling 2022-2023 bepaalt:

“De Commissie voor de examens is bevoegd een tentamen of een onderdeel daarvan ongeldig te verklaren, als een juist oordeel omtrent kennis, inzicht en vaardigheden van de tentamenkandidaat op basis van het tentamen of dat onderdeel niet mogelijk is gebleken of

wanneer er sprake is van een onregelmatigheid en het kennen en kunnen van de student niet vastgesteld kan worden of het tentamen niet geborgd kan worden. Dit kan tot gevolg hebben dat, wanneer de uitslag voor het tentamen reeds is vastgesteld, deze uitslag alsnog als niet rechtmatig tot stand gekomen wordt beoordeeld en ongeldig wordt verklaard. Indien van toepassing, wordt het onterecht afgegeven certificaat eveneens ongeldig verklaard door de Commissie voor de examens en verwijderd uit het studentadministratiesysteem. De regels en procedures hierover zijn opgenomen in het Examenreglement.”

Een onregelmatigheid is iedere gebeurtenis waardoor het kennen en kunnen van de kandidaat niet kan worden vastgesteld of de kwaliteit van het tentamen of examen niet kan worden geborgd (art. 1.3 lid aa OER en art 2.4.2. lid 1 Examenreglement).

Een onregelmatigheid of vermoeden van fraude bij een tentamen met toezicht middels proctoring wordt niet geconstateerd door de proctorsoftware, maar door de surveillant die de proctorbeelden beoordeelt. (Bijlage 2 onder 2 o bij de OER)

Van een onregelmatigheid is in elk geval sprake wanneer (art 2.4.2 lid 2 Examenreglement):
“a. Het door een student handelen in strijd met de instructies, vermeld in het cursusmateriaal of de regelgeving die betrekking hebben op de verplichtingen bij het afleggen van een tentamen of bijzondere verplichting, zie hiervoor ook bijlage 7: Instructies in verband met de tentamenzitting.

b. Het door een student niet volgen van de aanwijzingen/instructies van de surveillant dan wel bij een (digitale) tentamensessie. Voorbeelden van het door onder a en b genoemde zijn:

(...)

2. Voor tentamens welke afgenomen worden middels proctoring

(...)

- Het tijdens het tentamen voorhanden hebben van mobiele telefoon(s) (niet zijnde de mobiele telefoon welke fungeert als tweede camera), tablet (niet zijnde de tablet welke fungeert als tweede camera), smartwatch, horloge, armbanden, koptelefoon, headset, andere smart devices, andere apparatuur, niet behorende tot de toegestane hulpmiddelen.

- Het tijdens het tentamen voorhanden hebben van andere voorwerpen (niet zijnde apparatuur) welke niet behoren tot de toegestane hulpmiddelen

(..)”

Daarbij mekt de Commissie op dat er geen sprake is van een limitatieve opsomming in artikel 2.4.2 lid 2 onder b Examenreglement. Zoals aangegeven in het artikel(lid) gaat het om voorbeelden van het onder a en b genoemde.

Instructies in verband met de tentamenzitting 2022-2023, Bijlage 7 Examenreglement:

“Wanneer het tentamen middels proctoring wordt afgenomen, dient de student gedurende de hele tentamensessie de instructies te volgen, zoals

(...)

- een 360 graden roomscan te maken, inclusief het tonen van het hele (schone) bureaublad 6 en de ruimte onder het bureaublad, conform de daarvoor verstrekte instructies;

(...)

- Behoudens de toegestane hulpmiddelen mag een student geen apparatuur voorhanden hebben, behoudens de computer, een beeldscherm, toetsenbord, een muis en maximaal twee camera's (waarvan een tweede camera de camera van de mobiele telefoon is of van een tablet). Voor de afname van tentamens met proctoring geldt dat de niet toegestane apparatuur zoals voornoemd niet in de ruimte aanwezig mag zijn. Eventueel mogen deze apparaten uitgeschakeld afgedekt worden.

(..)

Mobiele telefoons (uitgeschakeld) (niet zijnde de mobiele telefoon welke fungeert als tweede camera), tablet (niet zijnde de tablet welke fungeert als tweede camera), smartwatch, horloge, armbanden, koptelefoons, headsets en andere smart devices of andere (digitale) apparatuur, dienen opgeborgen te worden. Indien er gebruik gemaakt dient te worden van een tweede camera is een mobiele telefoon of tablet wel toegestaan voor het gebruik van de tweede camera

(..)

- Eten en drinken dient opgeborgen te worden (m.u.v. drank uit transparant drinkgerei) en mag niet genuttigd worden, tenzij er sprake is van een door de CvE afgegeven beschikking waarin het de student op basis van medische gronden wordt toegestaan iets te eten tijdens de tentamensessie.

(..)"

6: Het bureaublad dient schoon te zijn, dat wil zeggen dat er geen zaken op mogen liggen, welke niet zijn toegestaan tijdens het tentamen.

Bijlage 2 van de OER bepaalt:

"Wanneer het tentamen met toezicht middels proctorsoftware of een online mondeling tentamen wordt afgenomen, dient de student

(...)

Tijdens het tentamen mogen geen andere hulpmiddelen dan de toegestane gebruikt worden (zie hiervoor het Examenreglement).

(..)

Eten en drinken dient opgeborgen te worden (m.u.v. een transparant flesje water) en mag niet genuttigd worden, tenzij er sprake is van een door de CvE afgegeven beschikking waarin het de student op basis van medische gronden wordt toegestaan iets te eten tijdens de tentamensessie.

(..)

Digitaal tentamen (DT) in studiecentrum:

(..)

-Telefoons, (audio) earplugs/koptelefoons/ headsets/oordoppen, horloges, smartwatches en andere elektronische apparaten zijn niet toegestaan. Indien er tijdens het tentamen sprake is van mediabestanden met geluid dient hiervoor gebruik gemaakt te worden van een eigen niet-draadloze headset/koptelefoon.

Dit wordt voor de start van het tentamen kenbaar gemaakt aan de student. (zie Examenreglement)

Digitaal tentamen (DT) thuis:

(..)

- Telefoons of tablets (uitgeschakeld, tenzij gebruik als tweede camera), (audio) earplugs/koptelefoons/ headsets/oordoppen, horloges, smartwatches en andere elektronische apparaten zijn niet toegestaan. Een eventueel aanwezig extra beeldscherm dient bij voorkeur verwijderd te worden uit de ruimte, maar dient in ieder geval afgedekt en uitgeschakeld te zijn. Het bureaublad dient leeg te zijn met uitzondering van de toegestane hulpmiddelen. Indien er tijdens het tentamen sprake is van mediabestanden met geluid dient hiervoor gebruik gemaakt te worden van de speakers van de pc/laptop. (zie Examenreglement)"

"Het bureaublad dient leeg te zijn met uitzondering van de toegestane hulpmiddelen."

- 2.6 Op grond van de voornoemde artikelen heeft verweerster het tentamen ongeldig verklaard, omdat een juist oordeel omtrent kennis, inzicht en vaardigheden op basis van het gemaakte tentamen niet mogelijk is gebleken. Appellant heeft niet aan de tentamenvoorwaarden voldaan, waardoor niet kan worden vastgesteld dat het tentamen conform de regels is afgelegd.
- 2.7 Ten aanzien van de ernst van de gedragingen die appellant worden verweten, voert verweerster aan:
- 2.7.1 Wanneer gebruik gemaakt wordt van niet-transparant drinkgerei, bestaat de mogelijkheid dat hierop of -in iets geschreven staat waaruit de student voordeel kan halen tijdens het tentamen. Afhankelijk van de omstandigheden kan door verweerster flexibel met deze regel worden omgegaan.
 - 2.7.2 Tijdens het tentamen waren een online woordenboek, de digitale rekenmachine en het digitale formuleblad toegestaan als hulpmiddelen. Vast is komen te staan dat het beschikbaar hebben van papieren (zelfs wanneer dit het formuleblad betreft), een headset, een portemonnee, een fotolijst, een wereldbol, een brillenkoker en dergelijke niet was toegestaan.
 - 2.7.3 Voor wat betreft het gebruik en/of het voor handen hebben van een headset, wist appellant of had hij kunnen weten dat een headset niet is toegestaan tijdens het tentamen.
- 2.8 In algemene zin merkt verweerster op dat de tentamenbeelden worden bekeken, maar dat niet altijd met zekerheid kan worden vastgesteld welke voorwerpen studenten voorhanden hebben en of hier niets op is geschreven. In geval van appellant kan bijvoorbeeld niet met zekerheid worden vastgesteld dat het formuleblad identiek is aan het digitale formuleblad (dat wel is toegestaan) en of er geen aantekeningen staan op het formuleblad. Volgens verweerster wordt er wel een belangenafweging gemaakt, zo gaat ongeldigverklaring vanwege één mok in beginsel te ver. Ingeval van appellant werden te veel regels niet nageleefd, waardoor verweerster heeft beslist tot ongeldigverklaring van het tentamen.
- 2.9 Verweerster heeft gekozen voor de meest studentvriendelijke optie, waarbij appellant zijn tentamenkans behoudt, ondanks het feit dat het tentamen niet geborgd kan worden en kennis, inzicht en vaardigheden niet konden worden getoetst. Appellant kan het tentamen opnieuw afleggen op 16 november 2023.

Het oordeel van het College

- 2.10 Het College stelt voorop dat de taken en bevoegdheden van het College niet strekken tot het opnieuw beoordelen van de beslissing van verweerster. Het College toetst of de beslissing voldoende zorgvuldig tot stand is gekomen en of deze voldoende is onderbouwd. Dit brengt met zich dat de beslissing van verweerster slechts voor vernietiging in aanmerking komt als deze in strijd is met enige regel van geschreven of ongeschreven recht.
- 2.11 Het College is, toetsend binnen de hierboven aangegeven grenzen, op grond van de gedingstukken en het verhandelde ter zitting en op grond van de door verweerster verstrekte onderbouwing, van oordeel dat de beslissing van verweerster in rechte standhoudt. Dat oordeel berust op de volgende overwegingen.
- 2.11.1 Het College overweegt dat de regels omtrent afname van digitale tentamens zijn opgenomen in de Onderwijs- en Examenregeling en het Examenreglement en dat appellant hiermee bekend is, althans hiermee bekend had kunnen zijn. Uit deze regels blijkt voldoende duidelijk dat studenten niet mogen beschikken over niet toegestane hulpmiddelen en dat alle voorwerpen hadden moeten worden verwijderd.
 - 2.11.2 Vaststaat dat appellant voorwerpen voorhanden had, die niet behoren tot de toegestane hulpmiddelen. Het College constateert op basis van de bewijsstukken dat diverse voorwerpen op het bureaublad liggen, hetgeen door appellant ook niet wordt

ontkend. Het College begrijpt dat conform het Examenreglement alle voorwerpen hadden moeten worden verwijderd. Daarmee staat dan ook vast dat appellant de aanwijzingen/instructies die gelden bij afname van een digitaal (proctoring) tentamen heeft overtreden. Het constateren van onregelmatigheden is in casu reeds voldoende om tot een ongeldigverklaring van het tentamen te komen. Immers valt, ondanks de door appellant gegeven toelichting, niet met zekerheid vast te stellen wat zich tijdens het tentamen heeft afgespeeld gelet op de diverse voorwerpen die appellant voorhanden had. Het College betreft daarbij dat appellant ook papieren voorhanden had, waarvan op basis van de tentamenbeelden niet met voldoende zekerheid kan worden gezegd dat het hier gaat om het formuleblad. Of het voorhanden hebben van diverse voorwerpen (voor appellant voordelige) consequenties had voor het tentamen, is niet aan de orde, omdat alleen al op grond van de geconstateerde onregelmatigheden een juist oordeel omtrent kennis, inzicht en vaardigheden van appellant niet meer mogelijk is. De ongeldigverklaring betekent volgens het College niet dat appellant gefraudeerd of gespiekt heeft, maar simpelweg dat de regels om ongeldigverklaring te voorkomen niet zijn nageleefd. Die regels gelden voor iedereen en moeten streng zijn om het mogelijk te maken dat tentamens thuis kunnen worden afgelegd (naast de mogelijkheid die studenten hebben om tentamens af te leggen op een studiecentrum). Het College betreft daarbij dat de regels omtrent het afleggen van thuis tentamens kenbaar en eenduidig zijn en dat deze makkelijk opgevolgd kunnen worden. Online tentamens (middels proctoring) moeten op zodanige manier worden afgelegd, dat met (voldoende) zekerheid kan worden gezegd dat zich geen onregelmatigheden hebben voorgedaan en/of kunnen voordoen. De regels moeten in redelijkheid worden toegepast en er moet worden gekeken naar de individuele omstandigheden en proportionaliteit (ongeldigverklaring vanwege één mok, zoals verweester al noemde, gaat in beginsel te ver). Het College is van oordeel dat hier te veel onregelmatigheden waren, namelijk de papieren die appellant voorhanden had én diverse voorwerpen op het bureau, die zich daar niet hadden mogen bevinden. Dat een deel van de voorwerpen voor daadwerkelijke aanvang van het tentamen is weggelegd, doet daaraan niet af. Daarmee is het College van mening dat de ongeldigverklaring stand kan houden.

- 2.12 Ten slotte stelt het College vast dat artikel 2.3.4. van het Examenreglement de procedure van verweester beschrijft om te komen tot de ongeldigverklaring van een tentamen. Niet is gebleken dat deze procedure niet juist werd nageleefd. Verweester heeft, zo oordeelt het College, voldoende gemotiveerd op basis waarvan zij de beslissing heeft genomen. Dat appellant door de ongeldigverklaring van het tentamen niet eerder dan februari 2024 kan starten met zijn master maakt volgens het College niet dat verweester tot een andere beslissing had moeten komen. Het College begrijpt dat appellant verweester heeft verzocht om het tentamen eerder te mogen afleggen, in de hoop in september 2023 te kunnen starten met de master. Dit verzoek werd afgewezen en het College stelt vast dat appellant tegen deze beslissing niet in beroep is gegaan. Niet is gebleken dat appellant op enige andere wijze is benadeeld. Het College betreft daarbij dat appellant zijn tentamenkans heeft mogen behouden en het tentamen inmiddels opnieuw heeft afgelegd (en heeft afgesloten met een voldoende).

Conclusie

- 2.13 Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat het beroep ongegrond is. Appellant krijgt geen gelijk en de ongeldigverklaring van het tentamen blijft in stand.

3. Beslissing

Het College

Rechtsdoende:

verklaart het beroep ongegrond.

Deze uitspraak is gedaan door mr. A. Snijders, voorzitter, en dr. O. Firsova en mr. S. van der Waal, leden, in tegenwoordigheid van S.E.M. van der Westen LLB als secretaris

w.g. de plaatsvervangend secretaris,

w.g. de voorzitter,

S.E.M. van der Westen LLB

mr. A. Snijders

voor eensluidend afschrift,

S.E.M. van der Westen LLB

Als u het niet eens bent met dit besluit van het College van beroep voor de examens, kunt u binnen 6 weken na de verzenddatum van dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS), Postbus 20019, 2500 EA Den Haag of via het [webformulier](#). Alle informatie daarover vindt u op de website www.raadvanstate.nl/studentenzaken/.